

Wapenunie

REGISTRATIE VAN VUURWAPENS

Samenvatting

De registratie en opvolging van vuurwapens is in een van de hoekstenen van de Belgische wapenwet. Onder de oude wapenwet leek dit niet naar behoren te lopen, aldus de wetgever. De wetgever heeft in de huidige Wapenwet echter nagelaten te definiëren wat nu juist begrepen moet worden onder registratie. Dit is problematisch, aangezien het strafbaar is om bepaalde handelingen uit te voeren met vuurwapens die niet geregistreerd zijn. In het licht van het legaliteitsbeginsel is een definitie van het begrip registratie dus aan de orde.

Het Centraal Wapenregister lijkt centraal te staan in de bepalingen rond registratie, doch een werkbare definitie van het begrip registratie ontbreekt. Recente rechtspraak van het Grondwettelijk Hof, die ook gevolgd wordt door correctionele rechtbanken, oordeelde dat registratie niet enkel begrepen mag worden als een voorkomen van een vuurwapen in het Centraal Wapenregister.

In het licht van de voorspelbaarheid van de wet en een bescherming van de wapenbezitters ter goeder trouw is een ruime interpretatie van het begrip registratie dus aangewezen, temeer omdat deze ook kan beantwoorden aan de doelstellingen van de wetgever.

I. DE WAPENWET EN REGISTRATIE VAN VUURWAPENS

In de Wapenwet wordt een eigen begrippenkader gebruikt. Zoals bij elke wet is een correcte interpretatie van de begrippen die erin voorkomen essentieel voor een goede en werkzame toepassing ervan. In de Wapenwet is dit niet anders. Daarom wordt een groot deel van de begrippen die in de Wapenwet gebruikt wordt dan ook in het tweede artikel gedefinieerd.¹ Sommige begrippen zijn echter niet gedefinieerd, wat soms voor moeilijkheden kan zorgen. Het meest frappante voorbeeld hiervan is het begrip “registratie”. Dit begrip is nochtans bijzonder belangrijk aangezien het op verschillende plaatsen in de Wapenwet voorkomt, al dan niet met wat vermoed kan worden een synoniem ervan te zijn (zoals bijvoorbeeld “inschrijving”).

Registratie wordt voor de eerste keer gebruikt wanneer de wet gaat over het Centraal Wapenregister (CWR). Er wordt bepaald dat alle in België ingevoerde of gefabriceerde wapens geregistreerd moeten worden in dat CWR en er een uniek identificatienummer moeten krijgen.²

Dit omvat dus in essentie elk wapen dat in België in omloop is, daar er geen derde optie bestaat. Een wapen is ofwel gefabriceerd in België, ofwel elders gefabriceerd en later ingevoerd op Belgisch grondgebied. Wel kan het nog gebeuren dat wapens die op 1 oktober 2010 in omloop waren nog niet in het CWR zijn geregistreerd³.

Ook bij de bepalingen omtrent wapens die door sportschutters, jagers en bijzondere wachters verworven kunnen worden en voorhanden gehouden mogen worden zonder voorafgaandelijk een wapenvergunning aan te vragen is er sprake van registratie, meer bepaald van de registratie van de overdracht en het voorhanden hebben van deze wapens.⁴

Deze registratie is een taak geworden van de gouverneur. Deze krijgt bij overdracht van dergelijke wapens aan deze personen een “bericht van overdracht” model 9 toegezonden en zal op basis van dit model 9 de registratie in het CWR verzorgen.⁵

De Wapenwet deelt sommige wapens die onder de oude wapenwet (1933) vrij verkrijgbaar waren nu in als vergunningsplichtige wapens. Voor wapens die men al in bezit had omdat ze vroeger vrij verkrijgbaar waren en die onder de nieuwe wet vergunningsplichtig worden vereist de wet dat ze worden ingeschreven.⁶

Het gebruik van het woord “inschrijving” is hier enigszins vreemd. De tekst van het uitvoeringsbesluit die deze inschrijving regelt werd in 2006 opgeheven, waardoor de procedure voor inschrijving niet meer bestaat⁷. Het is dus opmerkelijk dat de wetgever plots koos voor het gebruik van een synoniem, wat in combinatie met het gebrek aan een definitie van de registratie voor verwarring zorgt.

De verbodsbepaling die het begrip registratie gebruikt zal echter de belangrijkste zijn voor de gemiddelde wapenbezitter. De Wapenwet verbiedt het om om niet-geregistreerde vuurwapens te verhandelen, te dragen of op te slaan (behalve bij internationaal vervoer waarbij de wapens niet uit- of over geladen worden). Vervoer mag evenwel ook op weg naar de proefbank met het oog op nummering.⁸ Wie dus niet-geregistreerde wapens bezit, verhandelt of vervoert (behalve richting proefbank) is strafbaar.⁹

Inzake het legaliteitsbeginsel in strafzaken is het eigenlijk problematisch dat het begrip registratie geen duidelijke definitie gekregen heeft in de wet. Burgers zijn strafbaar wanneer zij handelingen verrichten met niet-geregistreerde wapens, zonder evenwel met zekerheid te weten wanneer de overheid een wapen als geregistreerd beschouwd. De strafbaarheid van hun gedrag is dus niet voorspelbaar.

Verder bepaalt de Wapenwet ook nog dat er een regeling moet komen voor erkende personen om hun wapens te registreren in het CWR¹⁰, en wordt er op een aantal plaatsen, voornamelijk in de overgangsbepalingen, melding gemaakt van registratie. Een wettelijke definitie of een artikel dat het begrip registratie verder verduidelijkt staat echter niet in de Wapenwet.

II. VERHELDING IN DE PARLEMENTAIRE VOORBEREIDING?

Ook in de parlementaire voorbereiding van de wet komt het begrip registratie veelvuldig aan bod. De parlementaire voorbereiding geeft in het begin reeds aan dat onder de oude wapenwet de registratie, en dus bij gevolg de opspoorbaarheid van vuurwapens niet naar behoren verloopt. Zo wordt er gesproken van de toenmalige praktijk om invoervergunningen aan handelaars te verlenen op basis van een maximale hoeveelheid. Dan was het evenwel mogelijk dat een handelaar slechts een deel van deze hoeveelheid importeerde. De overheid was nooit op de hoogte van het aantal wapens dat dan ook daadwerkelijk werd ingevoerd. Het is wellicht echter problematischer wanneer de handelaar *meer* wapens zou invoeren dan dat hem toegestaan is op basis van de invoervergunning.¹¹ Ook politiediensten konden door het gebrek aan registratie hun controletaken moeilijk uitoefenen. Hoe dan ook, de registratie van vuurwapens moest beter, en de nieuwe (huidige) Wapenwet moest dit mogelijk maken.

De opspoorbaarheid van vuurwapens, door middel van de registratie ervan, was een van de kernpunten van de nieuwe (huidige) Wapenwet. Dit wordt letterlijk bevestigd in de parlementaire voorbereiding:

“Een van de kernpunten van dit ontwerp is de opspoorbaarheid van alle vuurwapens die het land binnenkomen, te bewerkstelligen door de registratie ervan in het CWR. De registratie kan niet aan de wapenhandelaars alleen worden overgelaten gelet op het huidige systeem van

invoerlicenties. Het enige orgaan dat de noodzakelijke technische bekwaamheid heeft voor de uitvoering van de registratie is de proefbank voor vuurwapens te Luik. Dit is de reden waarom de proefbank, opgericht door een verouderde wet uit 1888, zal worden meebeheerd door de minister van Justitie. Deze registratie vormt de eerste stap van de opspoorbaarheid.”¹²

Gezien het grote belang die de wetgever hecht aan de registratie van vuurwapens is het enigszins bedenkelijk dat er in de wetteksten geen expliciete definitie van dit begrip is opgenomen.

De artikelsgewijze bespreking in de parlementaire voorbereiding gaat verder in op de registratie van wapens, evenwel zonder ergens te definiëren vanaf wanneer een wapen als geregistreerd beschouwd moet worden. Bij de bespreking van de artikels die gaan over het CWR, waarvan het althans de bedoeling lijkt dat het een centrale rol speelt in de registratie van de wapens, wordt gezegd dat het een *algemene plicht tot registratie* betreft, en dat dus ook erkende personen die wapens invoeren of vervaardigen ze moeten registreren.¹³

Ook wapens die verworven worden door personen op basis van een sportschutterslicentie, een jachtverlof of een aanstelling tot bijzondere wachter moeten worden geregistreerd.¹⁴

Een laatste interessante bespreking in de parlementaire voorbereiding is die van artikel 35 van de Wapenwet. Hieromtrent wordt gezegd dat het de bedoeling is dat niet enkel de overdracht van wapens door handelaars aan particulieren geregistreerd moest worden, zoals het het geval was onder de oude wet, maar dat ook wapens die (voorlopig) deel uitmaken van de stock van wapenhandelaars geregistreerd worden.¹⁵ Op die manier kan de overheid een totaalbeeld vormen van alle (legale) wapens die zich in België bevinden en de opspoorbaarheid ervan versterken.

Hoewel de wetgever het dus nagelaten heeft om het begrip registratie te definiëren, wat vreemd is gezien het belang dat eraan gehecht wordt, en dat de parlementaire voorbereiding op zichzelf ook geen definitie bevat, is er wel een bepaalde richting die men op lijkt te willen gaan. De wetgever blijkt ervan uit te gaan dat in een ideale wereld elk wapen geregistreerd staat in het CWR en creëert daartoe een hele reeks verplichtingen en zelfs een strafbaarstelling. Deze ideale wereld staat echter ver van de realiteit. In de praktijk blijkt zelfs geregeld dat provinciale wapendiensten het nalaten om de gegevens die op een model 9 dat hen toegezonden wordt staan (correct) te registreren in het CWR waardoor deze databank onjuist on onvolledig is.

Hoewel de provinciegouverneur de registratie van een wapen in het CWR op basis van een model 9 niet mag weigeren, gebeurt dit soms toch door tal van redenen. Soms worden ook vergunningen voor perfect legale wapens geweigerd omdat het wapen, door onvolledigheid van de databank, (nog) niet voorkomt in het CWR. Vele cursussen over datamanagement halen het CWR dan ook aan als een schoolvoorbeeld van slecht databeheer. De ideale wereld die de wetgever voor ogen had is overduidelijk niet gerealiseerd, niet in het minste door oorzaken die bij de overheid zelf gezocht moeten worden.

III. HET UITVOERINGSBESLUIT VAN DE WAPENWET

Het uitvoeringsbesluit van de Wapenwet is evenmin verhelderend wat betreft het begrip registratie. Hoewel wanneer er hier bij het gebruik van het begrip registratie ook steeds verwezen lijkt te worden naar CWR, is er hier sprake van een inconsistentie die hieraan afbreuk lijkt te doen. Deze inconsistentie komt, opmerkelijk genoeg, voor in het atikel dat over het CWR gaat. In het uitvoeringsbesluit staat dat: *“van elk vuurwapen worden type, merk, model, kaliber en serienummer geregistreerd en bijgehouden, alsmede de namen en adressen van de leverancier en de persoon die het wapen verwerft of voorhanden heeft,*

tenzij het wapen zich bevindt bij een erkend wapenhandelaar die het overeenkomstig artikel 23 in zijn register heeft opgenomen.”¹⁶

De vraag hier rijst naar de betekenis van “tenzij”. Wijst dit op de gehele registratie van een wapen in het CWR, wat ervoor zorgt dat een wapen niet noodzakelijk in het CWR geregistreerd moet worden als een handelaar het in zijn register heeft opgenomen? Of wijst het enkel naar concrete gegevens, waardoor het wapen alsnog in het CWR geregistreerd moet zijn, doch zonder vermelding van persoonsgegevens van een particulier die het wapen al dan niet voorhanden heeft. De tweede interpretatie lijkt enigszins eigenaardig, omdat m.i. wanneer een wapen zich bij een handelaar bevindt en dat in zijn register staat, perfect in het CWR opgenomen kan worden met de persoonsgegevens van de handelaar.

In dit verband kan een lezing van andere bepalingen in het uitvoeringsbesluit¹⁷, de eerste interpretatiewijze versterken. Deze artikelen bepalen enerzijds welke zaken de handelaar moet bijhouden in zijn registers over de wapens die hij onder zich houdt, alsook dat ze hun registers steeds moeten overmaken of laten inzien wanneer de (bevoegde personen van) de overheid hen hier over verzoeken en bij beëindiging van hun activiteiten als wapenhandelaar. Dit wijst erop dat hoewel misschien niet ten allen tijden expliciet gekend, de wapens die de handelaar onder zich houdt wel steeds *minstens kenbaar* zijn bij de overheid, wat maakt dat het doel van de wapenwet om de opspoorbaarheid van vuurwapens te garanderen lijkt te vervullen.

IV. WAT ZEGGEN DE RECHTERS OVER REGISTRATIE ?

In de rechtspraak is er vooral discussie wat betreft de strafbaarstelling van handelingen met niet-geregistreerde wapens wat, gelet op het legaliteitsbeginsel, een invulling van het begrip registratie nu juist zo precair maakt.

Het Grondwettelijk Hof velde op 2 februari 2023 een arrest waarin bijzonder waardevolle informatie staat met betrekking tot de invulling van het begrip registratie, en bij gevolg de toepassing van de verbodsbepalingen uit de Wapenwet die er verband mee houden. Het Hof stelde het volgende:

“...een gebrekkige of ontbrekende registratie in het Centraal Wapenregister met betrekking tot een wapen waarvan de overdrager de in B.9.2 bedoelde informatie kan overleggen, op zich niet volstaat om te besluiten dat de overdrager het wapen voorhanden houdt in strijd met de Wapenwet of met haar uitvoeringsbesluiten zoals bedoeld in de bestreden bepaling, en dus dat de verwerving van een dergelijk wapen aanleiding kan geven tot strafrechtelijke vervolging. In zoverre in een dergelijk geval de vereisten inzake registratie niet zijn vervuld, is dat het gevolg van een nalatigheid van de bevoegde overheden om het Centraal Wapenregister in kennis te stellen van de relevante gegevens, dan wel van de bevoegde dienst van de algemene directie van het middelenbeheer en de informatie van de federale politie om dat register bij te werken.”¹⁸

De zaak in kwestie ging over een andere verbodsbepaling, namelijk dat het verboden is om een wapen te verwerven dat voorhanden werd gehouden in strijd met de Wapenwet¹⁹. Niet-geregistreerde vuurwapens vallen hier onder.

Hieruit kan worden afgeleid dat het Hof zich aansluit bij de eerste zienswijze over het begrip registratie. Het Hof is immers van oordeel dat een louter niet-registreren van een wapen in het CWR nog geen aanleiding kan geven tot vervolging. De Wapenwet bepaalt echter dat het verboden is niet-geregistreerde vuurwapens te vervoeren, op te slaan, etc... en een inbreuk op deze verbodsbepalingen is strafbaar. Hieruit kan worden afgeleid dat het Hof het begrip “registratie” breder interpreteert dan een louter voorkomen in het CWR, en dat een voorkomen in het CWR ook niet begrepen moet worden als een noodzakelijke voorwaarde voor registratie. Het is voldoende dat de wapens geregistreerd zijn in het register van een

erkende persoon, vermeld zijn op een wapenvergunning of meegedeeld op een formulier van overdracht "model 9".

In een recente uitspraak van de rechtbank van eerste aanleg van Hasselt wordt deze zienswijze gevolgd. De beklaagde in deze zaak werd vervolgd voor het bezit van een vergunningsplichtig vuurwapenonderdeel (een wisselloop). Tijdens de vijfjaarlijkse controle stelde de provinciale wapendienst vast dat het onderdeel niet voorkwam in het CWR. Bij de verwerving van het onderdeel had de persoon in kwestie wel correct alle formaliteiten in verband met het bericht van overdracht "model 9" nageleefd. De rechtbank heeft de beklaagde echter vrijgesproken, want deze had zelf alle wettelijke verplichtingen die op hem rusten vervuld. Het feit dat het wapenonderdeel dat de beklaagde verwierf niet in het CWR voorkwam maakte niet dat de beklaagde strafbaar was, aldus de rechtbank.²⁰

V. DE INVULLING VAN HET BEGRIP "REGISTRATIE"

Op basis van een lezing van de Wapenwet en haar uitvoeringsbesluit, de parlementaire voorbereiding ervan en de rechtspraak is het duidelijk dat het begrip "registratie" niet al te nauw ingevuld mag worden, en dat het zeker niet begrepen mag worden als "voorkomen in het CWR".

Wapenunie meent dat de volgende invulling voor het begrip registratie een oplossing kan bieden:

Een vuurwapen is geregistreerd zodra het op duurzame wijze ingeschreven is en op een wijze die het wapen gekend of minstens kenbaar maakt bij de overheid alsook de identiteit van de bezitter van het wapen bevat. Dit omvat ook officiële documenten die de overheid bezit of zou moeten bezitten.

Op deze manier wordt voldaan aan de doelstelling van de wetgever, namelijk de opspoorbaarheid van de wapens in België verzekeren. Concreet zal een wapen dus als geregistreerd beschouwd moeten worden wanneer het voldoet aan een van de volgende kenmerken:

- Het wapen komt voor in het CWR; of
- Het wapen komt voor in de registers van een wapenhandelaar of ander erkend persoon; of
- Het wapen komt voor in een vergunningsbeslissing van de overheid (er is bijvoorbeeld een wapenvergunning model 4 voor afgeleverd); of.
- Het wapen komt voor in een officieel document dat in het bezit is van de overheid of in het bezit van de overheid zou moeten zijn (bijvoorbeeld een bericht van overdracht model 9).

Een overdracht van een vuurwapen alvorens het geregistreerd is in het CWR is in deze hypothese niet problematisch, daar er steeds een mededeling van deze overdracht gedaan moet worden aan de bevoegde overheden, ofwel op basis van een formulier model 11, ofwel op basis van een formulier model 9. Op deze manier wordt het bestaan van het wapen en de identiteit van de (nieuwe) eigenaar hoe dan ook bekend gemaakt aan de overheid, die het dan correct kan inschrijven in het CWR. Hoe dan ook, het wapen was al minstens kenbaar bij de overheid vanaf de inschrijving ervan in de registers van de wapenhandelaar.

Bij gebrek aan een wettelijke definitie van het begrip registratie is het in het licht van het legaliteitsbeginsel niet verantwoord om een dergelijk nauwe invulling aan het begrip te geven dat wapenbezitters ter goeder trouw, die wegens het gebrek aan definitie niet op de hoogte

konden zijn van de strafbaarheid van hun handelen, strafbaar te stellen. Deze interpretatie is het meest verdedigbaar in het licht van de huidige rechtspraak enerzijds, en het legaliteitsbeginsel anderzijds. Het geeft een brede invulling aan het begrip registratie die de wapenbezitter ter goeder trouw maximaal beschermt terwijl de wapens perfect opspoorbaar zijn.

EINDNOTEN

- ¹ Art. 2 Wapenwet bevat de lijst met definities van de begrippen zoals ze voorkomen in de rest van de wet.
- ² Art. 4 Wapenwet.
- ³ Art. 4 Wapenwet is in werking getreden op 1 januari 2010; de verplichting om wapens bij invoer of fabricage aan te bieden aan de Proefbank ter registratie werd opgelegd vanaf 1 oktober 2010
- ⁴ Art. 12, lid 3 Wapenwet.
- ⁵ Art. 25, §1 KB van 20 september 1991 tot uitvoering van de Wapenwet, *BS* 21 september 1991.
- ⁶ Art. 17, lid 1 Wapenwet.
- ⁷ Art. 18 KB 20 september 1991 tot uitvoering van de wapenwet werd opgeheven door het KB van 29 december 2006
- ⁸ Art. 19, lid 1, 6° Wapenwet; merk op dat de dienstdoende directeur van de Proefbank – *contra legem* – beslist heeft om geen vuurwapens meer te nummeren...
- ⁹ Art. 23 Wapenwet.
- ¹⁰ Deze regeling werd nog niet uitgewerkt; op de ministerraad van 14 juli 2003 werd beslist dat wapenhandelaars hun registers digitaal zullen moeten bijhouden, maar ook daar is nog niet voorzien in een koppeling met het CWR.
- ¹¹ Wetsontwerp houdende regeling van economische en individuele activiteiten met wapens, *Parl.St. Kamer*, 2005-06, nr. 51-2263, 8.
- ¹² Wetsontwerp houdende regeling van economische en individuele activiteiten met wapens, *Parl.St. Kamer*, 2005-06, nr. 51-2263, 17.
- ¹³ Wetsontwerp houdende regeling van economische en individuele activiteiten met wapens, *Parl.St. Kamer*, 2005-06, nr. 51-2263, 22.
- ¹⁴ Artikel 12 Wapenwet ; Wetsontwerp houdende regeling van economische en individuele activiteiten met wapens, *Parl.St. Kamer*, 2005-06, nr. 51-2263, 27.
- ¹⁵ Wetsontwerp houdende regeling van economische en individuele activiteiten met wapens, *Parl.St. Kamer*, 2005-06, nr. 51-2263, 35; dergelijke registratie vond evenwel nooit plaats en werd ook nooit opgelegd waardoor het vaak voorkomt dat een wapen in het register van een wapenhandelaar of verzamelaar is opgenomen terwijl dit wapen uiteraard niet in het CWR voorkomt.
- ¹⁶ Art. 28, lid 5 KB van 20 september 1991 tot uitvoering van de Wapenwet, *BS* 21 september 1991.
- ¹⁷ Art. 23 KB van 20 september 1991 tot uitvoering van de Wapenwet, *BS* 21 september 1991.
- ¹⁸ GwH 2 februari 2023, nr. 18/2023, overw. B.9.4.
- ¹⁹ Art. 19, 8° Wapenwet
- ²⁰ Rb. Hasselt 26 april 2023, vonnis nr.. 2023/786 (Kamer 18B).